

SOCIJALIZACIJA I IDENTITET

ŠTO JE SOCIJALIZACIJA

SOCIJALIZACIJA

- proces učenja kulture kojim, interakcijom sa svojom društvenom okolinom, usvajamo znanja, stavove, vrijednosti i ponašanja potrebna u svakodnevnom životu
- *proces učenja kulture svojeg društva u interakciji s drugima koji nam pomaže da sudjelujemo u društvu u kojem živimo i razumijemo ga*
- spona između pojedinca i društva kojom pojedinac postaje dio društva, tj. **društveno biće**
- socijalizacijom izgrađujemo i stječemo **identitet** (razvoj ličnosti)

TIPOVI SOCIJALIZACIJE

PRIMARNA

- u prvim godinama života
- učenje u **obitelji**
- učenje govora, hodanja, usvajanje normi i vrijednosti, misaonih procesa, uloga i stajališta drugih

SEKUNDARNA

- u kasnijem djetinjstvu
- **interakcija s drugim ljudima**
(*vršnjaci, prijatelji, braća i sestre...*)
- učenje **u školi** i izvan nje
(*kroz igru i svakodnevne aktivnosti*)

ANTICIPATIVNA

- usmjerena na **buduće uloge** pojedinca
- *npr. učenje u srednjoj školi za budući posao, djevojčice i igranje s lutkama...*

RAZVOJNA

RAZVOJNA

- stalno **prilagođavanje novim ulogama**
- *npr. roditeljstvo, novi posao, bračne vode...*

OBRNUTA

OBRNUTA

- u modernim društvima kada **djeca uče roditelje**
- *npr. imigranti uče svoje roditelje jezik, unučad bake i djedove radu na računalu...*

RESOCIJALIZACIJA

- **učenje potpuno novih obrazaca ponašanja**, ponekad posve suprotnih onim ranije naučenima
- *npr. netko postane nesrećom invalid, odlazak u vojsku, odlazak u zatvor...*

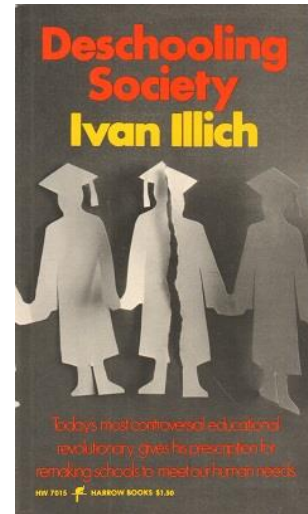
TOTALNE INSTITUCIJE (E. Goffman)

- organizacije čiji su štićenici **podvrgnuti intenzivnim i često ponižavajućim postupcima resocijalizacije**, kojima se želi promijeniti dotadašnji identitet i stvoriti novi (*zatvori, komune, vojni logori, mentalne bolnice, samostani...*)

-
- **Erving Goffman** oblikovao je izraz **totalne institucije** i definirao ih kao institucije koje kontroliraju sve aspekte života neke osobe podvrgnute jednome autoritetu.
 - Totalne institucije u kojima se odvija resocijalizacija podijelio je u **pet skupina**:
 1. institucije za nemoćne i bezopasne (sirotišta, prihvatilišta, starački domovi)
 2. institucije za nemoćne i opasne za društvo (komune, mentalne bolnice)
 3. institucije za obranu društva od mogućih opasnosti (zatvori, koncentracijski i ratni logori)
 4. institucije za usmjeravanje ponašanja (radni logori, vojska)
 5. institucije koje služe kao izolacija od društva i religijska priprema (samostani)

SKRIVENI NASTAVNI PROGRAM – *Ivan Illich*

- sekundarna / anticipativna socijalizacija koja se odvija u školi (*na formalizirani način*) ima svoj **skriveni nastavni program**
- odgoj pokornih radnika kroz učenje djece da pokorno i mirno sjede u razredu
- funkcija škole je pripremiti učenike za tržište rada, tj. uči ih disciplini i prihvaćanju hijerarhije koju će poslodavci od njih očekivati
- uloga škole:
 - pomoć u brizi i čuvanju djeteta
 - raspoređivanje ljudi prema profesionalnim zadaćama i ulogama
 - učenje i stjecanje vrijednosti kulture i društva u kojem se živi
- **pasivna potrošnja u školama** – učenje nekritičkog pristupa i prihvaćanja svega što nameće kultura

AGENCI (ČIMBENICI) SOCIJALIZACIJE

– sve grupe, institucije i pojedinci koji bitno utječu ili u kojima se odvijaju najznačajniji procesi socijalizacije (koji utječu na izgradnju naše ličnosti)

POJEDINCI

GRUPE

INSTITUCIJE

MEDIJI

KATEGORIJE

– **roditelji** i **prijatelji** –
primarna socijalizacija

– **škola** – pripremanje za
buduće uloge (sekundarna
/ anticipativna
socijalizacija)

– mladost, starost,
nacionalna, etnička,
rasna, vjerska, politička
pripadnost...

– **obitelj** – kao najvažniji čimbenik
socijalizacije i formiranja ličnosti
– **grupa vršnjaka**

– **mobiteli**, **televizija** i **internet** – sve
značajnija uloga u socijalizaciji
– **N. Worf** – utjecaj medija na sliku o sebi

DRUŠTVENE ULOGE

- **DRUŠTVENE ULOGE** – skup **normi** i **očekivanja** koja se **stavljaju pred osobu**
 - *skup društveno očekivanih značajki i očekivanih ponašanja (normi) pridruženih određenom dr. položaju*
- skup očekivanja povezanih s dr. položajem
- služe tipizaciji ljudi u **kategorije**
 - *npr. učenik, liječnik, policajac, svećenik...*
- uloge se **uče socijalizacijom**

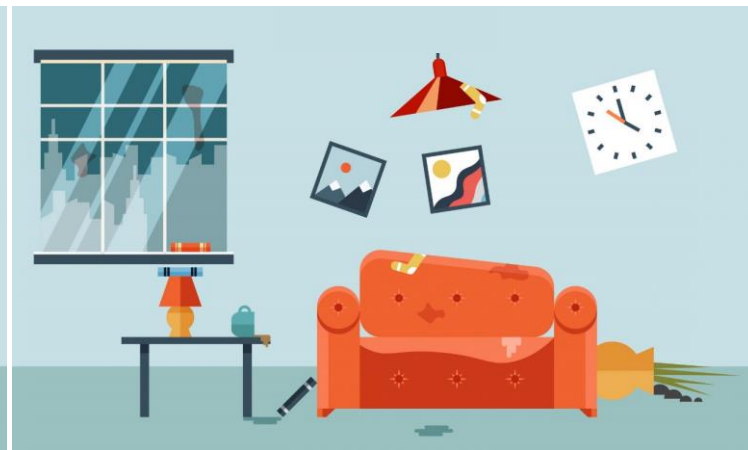
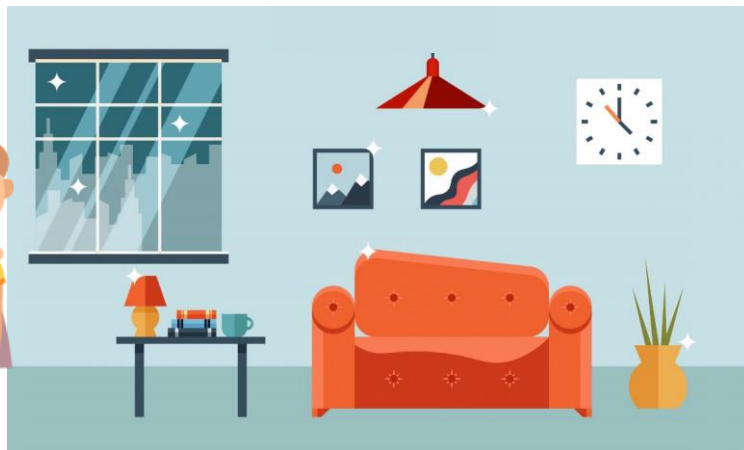
IDEALNA I ZBILJSKA ULOGA

IDEALNA ULOGA

- skup normi i ponašanja koja se od nas **društveno očekuje**
- *npr. uloga kućanice, uloga roditelja...*

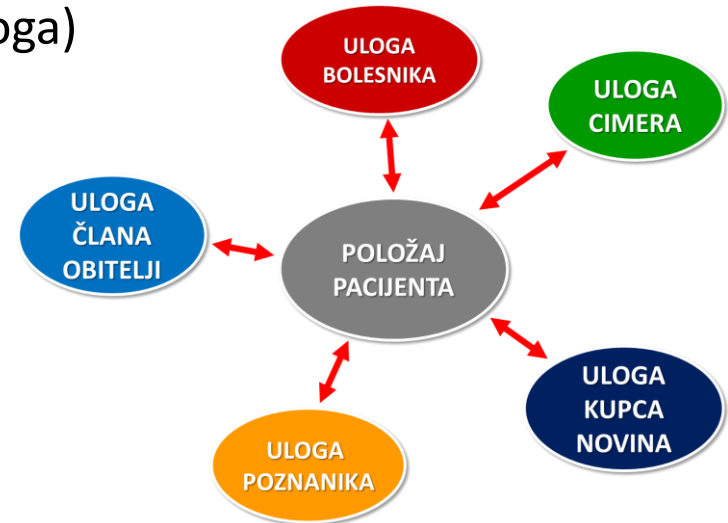
ZBILJSKA ULOGA

- načini na koje **stvarno igramo ulogu** (*ono što pojedinci stvarno čine*)
- *npr. određene varijacije u izvođenju idealne uloge kućanice, roditelja...*

SKUP I KONFLIKT ULOGA

- **SKUP ULOGA** – jedan dr. položaj je **povezan s više uloga**
 - snop aktivnosti koje se isprepliću s aktivnostima drugih ljudi
 - *svaka uloga pretpostavlja barem još jednu **recipročnu** ulogu (roditelj – dijete, liječnik – pacijent, učitelj – učenici...)*
- **KONFLIKT ULOGA** situacija u kojoj se pojedinac suočava s **istovremenim ispunjavanjem proturječnih zahtjeva uloge** (ili uloga)
 - *npr. vojni kapelan, liječnik privatne prakse, nastavnik koji predaje svome djetetu...*

IDENTITET

- **IDENTITET** – poimanje i razumijevanje pojedinca ili skupine o tome tko su i što su, te što je to što im je važno
- identitet se razvija u procesu socijalizacije i ne bi se mogao formirati bez svoje društvene okoline (*primjer feralne (divlje) djece*)
- izvori identiteta mogu biti spol, rod, nacionalnost, etnička pripadnost, dr. klasa, zanimanje i hobi

FERALNA DJECA

<http://www.istrazime.com/razvojna-psihologija/divlja-djeca/>

- **feralna** (lat. *fera*, divlja životinja) ili **divlja djeca** su djeca odrasla bez kontakta s ljudima i društvom općenito
 - nisu razvila svijest o ljudskom ponašanju i govoru
- primjeri feralne djece:
 - djevojčica Genie iz Kalifornije
 - dječak Ivan Mišjukov iz Moskve
 - Romul i Rem iz rimske mitologije
 - Kamala i Amala iz Indije

VRSTE IDENTITETA

- sociolozi razlikuju **osobni** i **društveni** (**individualni** i **kolektivni**) te **primarni** i **sekundarni** identitet

OSOBN I DRUŠTVENI IDENTITET

OSOBN I

- nastaje u interakciji s drugima
(*pojedinici uočavaju razliku u odnosu na druge*)
- naglašava **razliku u odnosu na druge**

DRUŠTVENI

- osobine po kojima smo obilježeni od drugih
- naglašava ono što nam je **zajedničko s drugim ljudima**

VRSTE IDENTITETA

- sociolozi razlikuju **osobni** i **društveni** (**individualni** i **kolektivni**) te **primarni** i **sekundarni** identitet

PRIMARNI I SEKUNDARNI IDENTITET

PRIMARNI

- **nametnut rođenjem** i usvaja se ranim procesom socijalizacije
- osobnost, rod, spol, srodstvo i etnicitet
- prevladavaju vanjski faktori

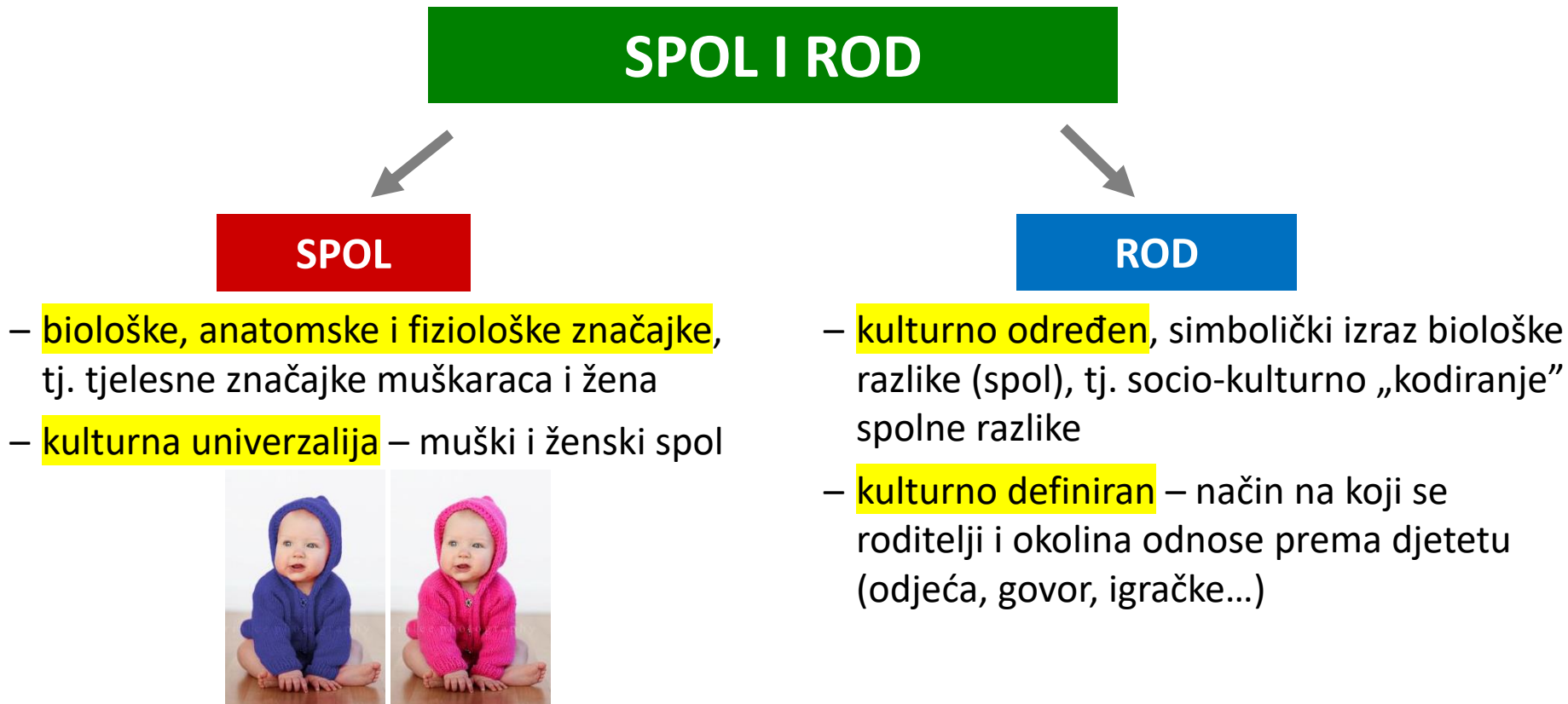

SEKUNDARNI

- usvaja se **sekundarnom socijalizacijom**
- odvija se unutar **vršnjačke grupe, škole i zaposlenja**
- **zaposlenje** (identitet vezan uz rad), **stil života**, slobodno vrijeme i potrošnja (*npr. navijač, bajker, glazbenik, nogometaš...*)

VRSTE IDENTITETA

- sociolozi razlikuju **osobni** i **društveni** (**individualni** i **kolektivni**) te **primarni** i **sekundarni** identitet

PRIMJERI RAZLIČITOG SHVAĆANJA RODA I SPOLA

VIRDŽINE

PLEME WODAABE

VRSTE IDENTITETA

- sociolozi razlikuju **osobni** i **društveni** (**individualni** i **kolektivni**) te **primarni** i **sekundarni** identitet

SRODSTVO I ETNICITET

SRODSTVO

- obilježje **primarnog identiteta**
- utječe na nas cijeli život
- označava **pripadnost obitelji**
- važno obilježja identiteta pojedinca koje **ostaje stalno kroz cijeli život**

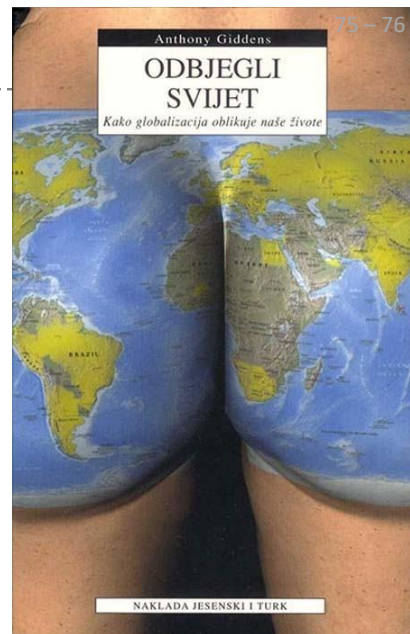
ETNICITET

- **kolektivni identitet** grupe ili društva
- snažan utjecaj solidarnosti s grupom
- važan dio osobnog identiteta
- može stvoriti stereotipe prema drugim grupama (etničkim)

A. GIDDENS – ODBJEGLI SVIJET

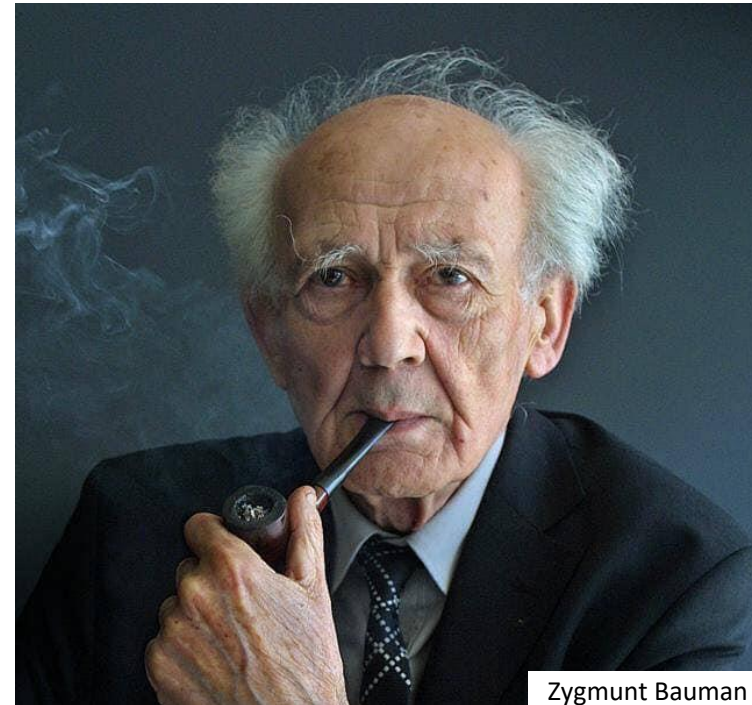
- u modernom društvu, pod utjecajem globalizacije i brzih promjena, kod pojedinca se javlja **višestrukost identiteta**
 - *kći, majka, klijentica, Hrvatica, zaposlenica, partnerica...*
- **fragmentirani identiteti** – kada pojedinac ima nekoliko različitih uloga, pa prema tome i identiteta
- suvremeno društvo omogućuje lakšu (i bržu) promjenu identiteta
 - kao posljedica češće promjene poslova
(za razliku od prijašnjih vremena kada je pojedinac cijelu karijeru radio jedan/isti posao)

Anthony Giddens

ZYGMUNT BAUMAN – IDENTITET KAO HODOČASNIŠTVO

- identitet u suvremenom društvu nema više čvrste temelje te je postao pitanje izbora i kao takav podložan promjeni u bilo kojem trenutku
- **identitet kao hodočasništvo** – čovjek poput hodočasnika iscrtava smjer svoga putovanja, odnosno života
 - pojedinac sam odlučuje što će postati i radi na tome da ostvari svoj željeni identitet i život

Zygmunt Bauman